

Pillanatképek a multból

A MAKACS ÍRÓ

A Horthy-időkben Albrecht főhercegnek eszébe jutott, hogy pályázni fog a magyar trónra. Minden eszközzel kereste a népszerűséget és így többek között be akart furakodni az írók közé is. 1934-ben részt vett tehát az Írók Gazdasági Egyesületének keszthelyi találkozásán, ahol igyekezett az egybegyűlt írókkal külön-külön is megismerkedni. Így fogott kezét Nagy Lajossal, a nemrég elhunyt íróval is, mondván:

— Úgy rémlik, mintha már láttam volna önt valahol.

— Nem hiszem, fenség, mert most jöttem ki először az Albázia kávéházból.

— Úgy? Pedig én szoktam az Abbázia előtt járni.

— Csakhogy én benn ülök — makacs-kodott Nagy Lajos.

A főherceg látta, hogy ez a furcsa ember nem akar vele barátkozni, fanyar mosollyal mondta:

— Nos, ezentúl be fogok oda is nézni.

Ezzel véget ért az író és a főherceg barátkozása.

A CORVINÁK ITTHON

Az 1877-ik év legnagyobb kultúreseménye kétségkívül az volt, hogy a török szultán visszaajándékozta Magyarországnak a konstantinápolyi császári könyvtárban levő Corvinákat, Mátyás király egykori könyvtárának felbecsülhetetlen kincseit. A kultúresemény körül azonban olyan megalázás érte Magyarországot, amit fel kell jegyeznünk.

A szultán nagyszerű gesztusához az adta meg a végső lökést, hogy a magyar ifjúság diszkardot adományozott Abdul Kerim török hadvezérnek, aki győzelmet aratott egy csatában a cári hadsereg felett. Magyarországot törökbarát hullám árasztotta el. Szavfet pasa, török külügyminiszter a következő levelet intézte ekkor a budapesti egyetem rektorához:

»Magas porta. Külügyminisztérium. 47.152 szám. Konstantinápoly 1877. április 12.

Tisztelt rektor úr! *Ofelésege a szultán, legkegyelmesebb uram, bizonyítékát akarva adni azon rokonszenvének, amelylyel a nemes magyar nemzet iránt viseltetik, elhatározta, hogy a budapesti egyetemnek ajándékozza azon 35 kötet történeti és tudományos munkát, melyek három évszázada a császári könyvtárban őriztetnek. E célból Musztafa Thahir bey alezredest, hadsegédét küldte Budapestre, őt bizván meg azon könyvek átadásával, amelyek az idecsatolt jegyzékben foglaltatnak. Felsőleges uram ezzel újabb bizonyítékát óhajtott adni azon barátságának, amely a két nemzet között elválaszthatatlan köteléket képez. A magam részéről szerencsésnek érzem magamat, hogy e kedves megbízatásnak eleget tehetek. Fogadja rektor úr, nagyrabecsülésem nyilvánítását.*

Szavfet.«

A magyar közönség roppant érdeklődéssel készült fogadni a szultán megbízottját és a drága Corvinákat. De váratlanul közbelépett a császári és királyi osztrák—magyar külügyminisztérium. A külügyminisztérium nem tartotta megengedhetőnek, hogy a török kormány a budapesti egyetem rektorával levelezzen, és a magyar egyetemnek közvetlenül, Bécs megkerülésével, bárminő ajánlékot küldjön vagy éppen a szultán megbízottját Budapestre menessze. Ezért diplomáciai úton letiltotta azt, hogy a küldeményt, Mátyás király kultúrkincsét Budapestre irányítsák, azt csakis az osztrák—magyar külügyminisztérium jogosult átvenni Bécsben, egyben óvást emelt az ellen, hogy a török szultán megbízottja egyáltalában megjelenjék Budapesten. Így történt, hogy a Corvinákat Musztafa Thahir alezredest, a szultán személyes megbízottja Bécsbe vitte, ott átadta a külügyminisztériumnak és Budapestet megkerülve utazott haza. A Corvinákat azután Bécsből hozták Pestre 1877. május 5-én és ünnepélyesen vették át és ibontották fel a könyvládákat az egyetem dísztermében.

A magyar közönség felzúdulását jellemzi, hogy még dalt is énekelt az esetről, mondván:

»Rajta pajtás, úrítsük a poharat,
Fojtsuk bele a keserű gondokat
Ne búsuljunk, lesz még idő, mikor hej!
Eljön hozzánk jó barátunk, Thahir bey.«

Még hozzátartozik a krónikához, hogy a császári és királyi osztrák—magyar külügyminisztert akkor gróf Andrássy Gyulának hívták.

Bárdos László